

Και νεκρούς ανασταίνει

«Σάββατο του Λαζάρου» της Έλενας Αγαθοκλέους.

Όσοι συνηθίζουν να μη βάζουν απότομη τελεία («άρεσε/ δεν άρεσε») μετά από την παρακολούθηση μιας θεατρικής παράστασης αλλά να παρατείνουν τη διάρκεια της νοερής επικοινωνίας με τους δημιουργούς της, γνωρίζουν ότι η προσοχή τους επικεντρώνεται σ' ένα ενεργειακό τρίγωνο μεταξύ των εξής βασικών σημείων: α) του αρχικού ερεθίσματος, δηλαδή του θεατρικού έργου ως μιας δεδομένης πρόκλησης, ως ενός ανοιχτού ερωτήματος, β) της απάντησης που δίδεται στη συγκεκριμένη παραστασιακή εκδοχή σ' αυτό το ερώτημα, και γ) δικαιωματικά και δημοκρατικά, στη δική τους (των θεατών) διανοητική και συναισθηματική ανταπόκριση στο προτεινόμενο σκηνικό αποτέλεσμα.

Στο «Σάββατο του Λαζάρου», την παραγωγή του Κέντρου Παραστατικών Τεχνών ΜΙΤΟΣ σε σκηνοθεσία Έλενας Αγαθοκλέους, αισθάνθηκα ότι αυτό που οφείλω να ξεκαθαρίσω βρίσκεται στη δική μου γωνιά του τριγώνου: οφείλω, δηλαδή, να καταλάβω γιατί αυτή η παράσταση μου άρεσε τόσο. Πώς και καλύφθηκε τόσο εσωτερικά αδιαμαρτύρητα, θα έλεγα, η απόσταση από το είδος της μουσικής που αποτελούσε τη σάρκα της παράστασης, πώς έχασε τη σημασία της η ηλικιακά δικαιολογημένη αδυναμία να συντονιστώ με τον ρυθμό και την έντασή της; Πώς δεν αντέδρασα αρνητικά στα χαμένα μέσα στους ήχους κομμάτια κειμένου, πώς δέχτηκα να μην ψάχνω συνεχώς το λογικό νήμα της αφήγησης, όπως κάνω σε άλλες παραστάσεις; Οι ερωτήσεις μου δεν είναι ρητορικά ριγμένες στην εισαγωγή του σημειώματός μου, αλλά απαιτούν σαφείς απαντήσεις, παρά την παραδοξολογία της δημόσιας ανάλυσης εαυτού ως θεατή και όχι του θεάματος.

Το loop χτίσιμο του μουσικού σώματος της παράστασης παίρνει διαστάσεις κύριας αισθητικής μεθόδου όλης της performance. Η Μαριάννα Μιχαήλ που υπογράφει και την πρωτότυπη μουσική της παράστασης κι ο Αλέξανδρος Παπαδόπουλος, δύο καταπληκτικοί μουσικοί και ισότιμα μέλη του οπτικοακουστικού συνόλου, δίνουν εξ αρχής τον ρυθμό της σκηνικής ύπαρξης της Έλενας Αγαθοκλέους.

Το αρχικό κινησιακό σχέδιο μπαίνει ως βάση και με τη loop προσέγγιση αναβαθμίζεται και κλιμακώνεται (επιμέλεια κίνησης Ελεάνας Αλεξάνδρου), σταδιακά αυξάνεται η νοηματική πυκνότητα του λόγου και η συναισθηματική θερμοκρασία της υποκριτικής δουλειάς ανεβαίνει αναλόγως.

Η Έλενα Αγαθοκλέους με το προ του θανάτου ένδυμα του Λαζάρου, κόκκινο κοστούμι με κρόσσια (ενδυματολόγος Ανδρέας Αντωνίου) ενσωματώνει την ενέργεια της μουσικής ως δέκτης και τη μεταδίδει παρακάτω ως πομπός. Αυτός ο ξέφρενος ρυθμός σε όλα τα επίπεδα του δρώμενου και ακριβώς λόγω της συντονισμένης λειτουργίας όλων των στοιχείων αποκτά απίστευτη μεταδοτικότητα. Η κάμερα της Κωνσταντίνας Πήτερ έχει το ίδιο νεύρο με το ζωντανό δρώμενο. Η χορωδία με τους Αντρούλα Καφά, Νεκτάριο Θεοδώρου, Αντρέα Μακρή, Αντρέα Κεντή, καθώς και τα video της Κωνσταντίνας Πήτερ σε μοντάζ Χρίστου Γεωργίου προσφέρουν επιπρόσθετο συναισθηματικό ερέθισμα και δείχνουν κατευθύνσεις για την προέκταση της σκέψης. Κι όταν πια το κοινό έχει συνδεθεί με την ενεργειακή αλυσίδα, όταν το κάθε σώμα στην αίθουσα αναπαράγει, συνειδητά ή ασυνείδητα, τον ρυθμό του δρώμενου, τα κείμενα της Έλενας Αγαθοκλέους και του Γιώργου Κριθάρα πατούν στο προετοιμασμένο έδαφος της συναισθηματικής αποδοχής των θεατών, η αντίληψη των οποίων αρπάζει τα ψήγματα της διακεκομμένης αφήγησης και την ανασυνθέτει.

Η performance βασίζεται κυρίως στο ευαγγελικό κείμενο του Ιωάννη για την ανάσταση του φίλου του Χριστού, Λαζάρου του Δίκαιου, του εκ Βηθανίας, του αδελφού της Μάρθας και της Μαρίας επονομαζόμενου και Τετραήμερου, αφού πέρασε τέσσερις μέρες στον άλλο κόσμο. Αναγνωρίζοντας τη δημοφιλή αφήγησή, προσέχει κανείς μια μετατόπιση του μύθου. Ποιος είναι εκείνος, γεμάτος πληγές, φτωχός κι από όλους εγκαταλειμμένος, αυτός που ξάπλωνε στα σκαλιά του σπιτιού του πλουσίου και τα σκυλιά έγλειφαν τις πληγές του, ποιος είναι εκείνος που τρεφόταν με ψίχουλα από το τραπέζι του; Λάζαρο έλεγαν και

κείνον, από την παραβολή του πλουσίου και του Λαζάρου του φτωχού.

Οι δύο Λάζαροι των γραφών αιώνες τώρα διανύουν μπρος πίσω τον δρόμο της ταύτισης και του διαχωρισμού των μορφών και των μύθων τους. Τα κοινά στοιχεία όπως η ασθένεια, ο θάνατος, η μεταθανάτια συνέχεια της ιστορίας (ο φτωχός Λάζαρος ανταμείβεται, αφού πάει στην αγκαλιά του Αβραάμ, ο τετραήμερος αναστήνεται) δημιουργούν ένα ενιαίο παιδείο αρμοδιοτήτων και λατρείας, όπου ο ένας πια, αδιαίρετος σε διαφορετικούς μύθους Λαζάρους γίνεται σωτήρας, προστάτης των ασθενών, των φτωχών και των ζώων, ειδικά των σκυλιών (καταπληκτικός απόηχος του μύθου όπου τα σκυλιά έγλειφαν τις πληγές του φτωχού Λαζάρου). Η Έλενα Αγαθοκλέους σμίγει κι αυτή τους Λαζάρους της σ' ένα, σε μια μορφή απόκληρου, ασθενή, φτωχού και περιφρονημένου, που αυτός-αυτοί-εκατομμύρια αυτών-αξίζουν την ανάσταση. Η φόρμα που επιλέγηκε για την παράσταση γεμίζει νόημα, ο μεταδοτικός ρυθμός γίνεται αγωγός της ιδεολογίας, γίνεται όχημα των πεποιθήσεων της σκηνοθετίδας και performer.

Ως προστάτης των ασθενών ο Άγιος Λάζαρος δέχτηκε πολλές παρακλήσεις κατά την περίοδο της πανδημίας. Ίσως πορεύομαι πια μόνη μου, παρεκκλίνοντας από την πορεία των δημιουργών της παράστασης, πιστεύω όμως πως τους ακολουθώ ως προς την παρομοίωση της θλιβερής περιόδου της πανδημίας με την τετραήμερη παραμονή του Λαζάρου στο απόλυτο σκοτάδι. Η έντονη, η επιθετική σε ύφος περιγραφή του σκοταδιού, του θανάτου, της σήψης, της δυσωδίας, μας φέρνει αντιμέτωπους με όσα ζήσαμε ως ανθρωπότητα τελευταία. Ίσως έχουμε μέσα μας ακόμα τη δύναμη να δούμε μεταφορικά ότι η περίοδος του «προσωρινού θανάτου» που βιώσαμε οδηγεί στην ανάσταση, όμως βγαίνουμε από το σκοτάδι με τη συνειδητοποίηση πως οι βρωμιεμένοι βρώμισαν περισσότερο (βλέπε τα video).

Η Έλενα Αγαθοκλέους και οι συνεργάτες της ανήκουν στην άλλη κατηγορία, αυτών που οι δοκιμασίες τους κάνουν πιο σωστούς, θαρραλέους και γενναιόδωρους.